

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 13. februar 2025 av Høyesterett i avdeling med

dommer Hilde Indreberg
dommer Espen Bergh
dommer Knut Erik Sæther
dommer Are Stenvik
dommer Eyvin Sivertsen

HR-2025-261-A, (sak nr. 24-137254SIV-HRET)
Anke over Borgarting lagmannsretts dom 4. juni 2024

Staten v/Utlendingsnemnda

(Regjeringsadvokaten
v/advokat Liv Inger Gjone Gabrielsen
– til prøve)

mot

A
B

(advokat Liv Cecilie Lyng – til prøve)

S T E M M E G I V N I N G

(1) Dommer **Bergh:**

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (2) Saken gjelder gyldigheten av vedtak om tilbakekall av statsborgerskap og reiser særlig spørsmål om tilbakekallene er uforholdsmessige, jf. statsborgerloven § 26 fjerde ledd.
- (3) A, født i 1955, og B, født i 1960, kom til Norge i 1990. De er gift og har tre barn, født i henholdsvis 1980, 1981 og 1986.
- (4) I 1991 fikk A flyktningstatus og oppholdstillatelse som statsløs palestiner. B og de tre barna fikk avledet flyktningstatus og oppholdstillatelse.
- (5) Ektefellene søkte 5. september 1994 om norsk statsborgerskap. Søknadene ble avslått på det grunnlag at kravet til botid i Norge ikke var oppfylt.
- (6) Ny søknad om statsborgerskap ble inngitt i mars 1997. Ved vedtak fra Utlendingsdirektoratet (UDI) 10. juni 1997 ble ektefellene AB og deres barn innvilget norsk statsborgerskap.
- (7) I juni 2012 sendte Oslo politidistrikt en anmodning til den norske ambassaden i Jordan om bistand til verifisering. Ambassaden besvarte forespørselen 26. august 2012 og opplyste da at informasjon fra jordanske myndigheter viste at ektefellene AB og deres barn var jordanske statsborgere.
- (8) Den 12. oktober 2012 forhåndsvarslet UDI om at de på grunnlag av foreliggende opplysninger vurderte å tilbakekalle familiemedlemmenes statsborgerskap. Ektefellene AB innga tilsvaer i oktober 2012 og tilleggsmerknader i januar 2013.
- (9) Vedtak fra UDI forelå 4. juli 2016. Ved separate vedtak ble As og Bs norske statsborgerskap tilbakekalt. Ved vedtak 14. oktober 2016 ble det også fattet vedtak om utvisning fra Norge med varig innreiseforbud for begge.
- (10) Vedtakene ble påklaget og deretter oversendt til Utlendingsnemnda (UNE) 19. november 2016 for videre behandling. Den 6. februar 2017 ga Justis- og beredskapsdepartementet UNE instruks om ikke å fatte vedtak om tilbakekall av statsborgerskap inntil videre. Instruksen hadde sammenheng med den prosessen som ledet frem til vedtakelsen av statsborgerloven § 26 fjerde ledd. Om denne prosessen viser jeg til redegjørelsen i avsnitt 42 til 44 i Høyesteretts dom HR-2025-260-A, avsagt tidligere i dag.
- (11) Den 16. januar 2020 ble saken returnert til UDI for ny behandling etter endret regelverk. UDI fattet 4. juni 2020 nye vedtak om tilbakekall av ektefellenes statsborgerskap.
- (12) Også disse vedtakene ble påklaget til UNE. Under klagebehandlingen ble det innhentet nye rapporter fra ambassaden i Jordan, og det ble fremlagt ny dokumentasjon. UNE fattet 31. mai 2021 vedtak overfor begge ektefellene om tilbakekall av statsborgerskap, utvisning

og avslag på ny midlertidig oppholdstillatelse. I beslutning fra UNE 6. juli 2022 ble begjæring om omgjøring av disse vedtakene ikke tatt til følge.

- (13) A og B tok ut stevning for Oslo tingrett 31. oktober 2022.
- (14) Under saksforberedelsen for tingretten fattet UDI vedtak om oppholdstillatelse i Norge for begge ektefellene etter en ordning som var etablert for personer med lang oppholdstid i Norge, jf. utlendingsloven § 38 og utlendingsforskriften § 8-14. På denne bakgrunn omgjorde UNE sitt vedtak om utvisning. I beslutninger 30. august 2023 opprettholdt UNE vedtakene om tilbakekall av norsk statsborgerskap.
- (15) Oslo tingrett avsa 6. oktober 2023 dom og kjennelse med slik slutning:
- «1. Staten ved Utlendingsnemnda frifinnes.
 2. Krav om fastsettelsesdom for brudd på EMK artikkel 8 og Grunnloven § 102 avvises.
 3. Partene bærer sine egne sakskostnader.»
- (16) A og B anket til Borgarting lagmannsrett, som 4. juni 2024 avsa dom med slik domsslutning:
- «1. Utlendingsnemndas vedtak om tilbakekall av As og Bs statsborgerskap av 31. mai 2021 og beslutninger av 6. juli 2022 og 30. august 2023 om å opprettholde vedtaket er ugyldige.
 2. Staten ved Utlendingsnemnda frifinnes for krav om oppreisningserstatning.
 3. Utlendingsnemndas vedtak om tilbakekall av As og Bs statsborgerskap av 31. mai 2021 og beslutninger av 6. juli 2022 og 30. august 2023 er i strid med EMK artikkel 8.
 4. I sakskostnader for tingretten betaler staten ved Utlendingsnemnda til A og B 613 453 – sekshundreogtrententusenfirehundreogfemtire – kroner innen to uker fra forkynnelse av dommen.
 5. I sakskostnader for lagmannsretten betaler staten ved Utlendingsnemnda til A og B 337 290 – trehundreogtrentisjutosentohundreognitti – kroner innen to uker fra forkynnelse av dommen.»
- (17) Dommen er avsagt under dissens. Én dommer mente vedtakene var gyldige, og at det ikke forelå brudd på Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 8.
- (18) Staten ved Utlendingsnemnda har anket til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens rettsanvendelse og retter seg mot punkt 1, 3, 4 og 5 i lagmannsrettens domsslutning. Saken står i det vesentlige i samme stilling som for lagmannsretten.
- (19) Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS) har gitt skriftlig innlegg etter tvisteloven § 15-8 til belysning av allmenne interesser.
- (20) Saken er i Høyesterett behandlet i sammenheng med saken som er avgjort i

HR-2025-260-A, avsagt tidligere i dag.

Partenes syn på saken

- (21) Den ankende part – *staten ved Utlendingsnemnda* – har i korte trekk gjort gjeldende:
- (22) Vedtakene om tilbakekall av statsborgerskap er ikke uforholdsmessige, jf. statsborgerloven § 26 fjerde ledd.
- (23) Forarbeidene til loven tilsier at forholdets alvor skal ha særlig stor betydning ved aktiv bruk av mer enn én identitet. Lagmannsretten har lagt for stor vekt på lang botid opp mot dette.
- (24) Det er uriktig når lagmannsretten har lagt vekt på at myndighetene allerede før statsborgerskap ble innvilget, hadde opplysninger som kunne tilsa at det var gitt gale opplysninger.
- (25) Saksbehandlingstiden er heller ikke et viktig argument for at tilbakekallet er uforholdsmessig.
- (26) Selv om Høyesterett skulle komme til at tilbakekallsvedtakene er ugyldige, krenker de ikke EMK artikkel 8. Vedtakene er verken inngrep i retten til privatliv eller vilkårlige. Det må også vurderes om det foreligger et reelt behov for fastsettelsesdom om krenkelse av EMK.
- (27) Staten ved Utlendingsnemnda har lagt ned slik påstand:

«Staten v/Utlendingsnemnda frifinnes.»
- (28) Ankemotpartene – *A og B* – har i korte trekk gjort gjeldende:
- (29) Vedtakene om tilbakekall av statsborgerskap er uforholdsmessige og dermed ugyldige, jf. statsborgerloven § 26 fjerde ledd.
- (30) Ektefellene AB har en meget lang botid i Norge og langvarig norsk statsborgerskap. Statsborgerskapet kan da ikke tilbakekalles med mindre det foreligger spesielle, skjerpende omstendigheter.
- (31) Konsekvensene av tilbakekall, herunder økonomiske og helsemessige konsekvenser, må vektlegges ved vurderingen.
- (32) Selv om ektefellene også har hatt jordanske pass, foreligger det ikke «aktiv bruk av mer enn én identitet», slik dette begrepet er benyttet i lovforarbeidene.
- (33) Den meget lange saksbehandlingstiden må tillegges vekt ved forholdsmessighetsvurderingen. Det foreligger brudd på kravet i forvaltningsloven § 11 a om å «forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold». Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD) krever at staten må handle «diligently and swiftly» for at tilbakekall ikke skal være vilkårlig.

- (34) UNEs ugyldige vedtak er i strid med EMK artikkel 8. Tilbakekallet av statsborgerskap er et inngrep i retten til privatliv. Når vedtakene er ugyldige fordi de ikke oppfyller vilkårene i statsborgerloven, mangler de lovhjemmel og må anses som vilkårlige. Myndighetene har heller ikke oppfylt kravet om å opptre «diligently and swiftly». Ankemotpartene har et reelt behov for at EMK-bruddet konstateres i domsslutningen, jf. tvisteloven § 1-3 andre ledd.
- (35) A og B har lagt ned slik påstand:
- «1. Anken forkastes.
 2. A og B tilkjennes sakens kostnader for Høyesterett.»

Mitt syn på saken

De rettslige utgangspunktene

- (36) Førstvoterende i HR-2025-260-A har redegjort for innholdet i statsborgerloven § 26, bestemmelsens forhistorie og de rettslige utgangspunktene ellers. Jeg viser til denne gjennomgangen og vil bare gå inn på enkelte spørsmål som har særlig betydning i saken her.
- (37) Som fremhevet i HR-2025-260-A avsnitt 51 er det i Prop. 141 L (2018–2019) side 31–32 uttalt at det skal legges vekt på om det er gitt «grovt uriktige opplysninger, for eksempel om nasjonalitet». I forlengelsen av dette uttaler departementet;
- «På bakgrunn av innspill fra Politiets utlendingenhet presiserer departementet at aktiv bruk av mer enn én identitet er et moment som taler for tilbakekall av norsk statsborgerskap. Det skal i utgangspunktet svært mye til før et vedtak om tilbakekall av statsborgerskap kan anses uforholdsmessig i saker hvor en person bevisst og aktivt benytter seg av mer enn én identitet. Det samme vil gjelde saker der vedkommende har begått alvorlig kriminalitet i Norge.»
- (38) Partene er uenige om det i denne saken foreligger «aktiv bruk av mer enn én identitet», slik dette kriteriet benyttes i proposisjonen.
- (39) Et spørsmål i denne sammenheng er hva som menes med «identitet». Bruken av dette begrepet i utlendingsforvaltningen er beskrevet i en faglig veileder fra UNE datert 11. januar 2023 med tittelen «Vurdering og registrering av identitet». I veilederen punkt 2.1 heter det blant annet at «en persons identitet er opplysninger og kjennetegn som gjør det mulig å skille ham/henne fra andre». Videre fremheves i punkt 2.1.1 at «opplysninger som navn, fødselsdato, fødested, nasjonalitet/statsborgerskap og kjønn vil være sentrale elementer i en persons identitet».
- (40) Ut fra dette er statsborgerskapet en del av en persons identitet. Hvis en person oppnår statsborgerskap i et land uten å opplyse at han eller hun allerede er statsborger i et annet land, og senere bruker sine ulike statsborgerskap i kontakt med myndighetene i ulike land, må dette etter mitt syn sees som aktiv bruk av mer enn én identitet. Samtidig er det på det rene at det vil kunne variere betydelig hvor alvorlig den aktive bruken av ulike identiteter er. Det vil være særlig alvorlig dersom en person i tillegg til ulike statsborgerskap også

opptrer med ulike navn, ulike fødselsdatoer med videre. En slik fremgangsmåte vil i mange sammenhenger være direkte knyttet til forskjellige former for kriminell virksomhet.

- (41) Slik jeg ser det, må forarbeidsuttalelsen om at det ved aktiv bruk av flere identiteter skal «svært mye til før et vedtak om tilbakekall kan anses uforholdsmessig», forstås i lys av dette. Aktiv bruk av flere statsborgerskap er utvilsomt et vesentlig moment ved forholdsmessighetsvurderingen, men det må likevel veies opp mot andre forhold ved den samlede vurderingen.
- (42) Som førstvoterende i HR-2025-260-A har fremhevet i avsnitt 61, kan svært lang saksbehandlingstid utgjøre en tilleggsbelastning som det må tas hensyn til ved vurderingen av uforholdsmessighet.
- (43) I den avgjørelsen avsnitt 75 til 79 er det også redegjort for den prøvingen EMD gjør av vedtak om tilbakekall av statsborgerskap opp mot EMK artikkel 8. Dersom det i det hele tatt anses å foreligge et inngrep, består prøvingen av om tilbakekallet er vilkårlig – «arbitrary». Et element i prøvingen er om myndighetene har opptrådt samvittighetsfullt og raskt – «diligently and swiftly» – se blant annet EMDs dom 22. desember 2020 *Usmanov mot Russland* avsnitt 54. Det er likevel vanskelig å utlede mer nøyaktig av EMDs praksis hvilke krav til saksbehandlingen som ligger i dette.

De faktiske forholdene

Nærmere om saksgangen og opplysninger som er gitt til norske myndigheter

- (44) Under asylintervjuet i januar 1991 opplyste A at han var født i Irbid i Jordan, men at han hadde flyttet fra Jordan til Syria da han var fire år gammel. Han forklarte at selv om han var født i Jordan, regnet han seg som statsløs palestiner fra Syria. Som grunn til å søke asyl i Norge oppga A at han hadde fått problemer med Fatah, som er en fraksjon innenfor Den palestinske frigjøringsorganisasjonen (PLO), og at han var forfulgt av syriske myndigheter. Under intervjuet ga han en utførlig beskrivelse av sin politiske aktivitet, foretatte arrestasjoner av ham, samt bakgrunnen for at han valgte å forlate hjemlandet.
- (45) I 1996 ble utlendingsmyndighetene kjent med to forhold som kunne gi grunnlag for tvil om riktigheten av de opplysningene A hadde gitt. For det første mottok man en rapport fra den norske ambassaden i Syria, foranlediget av at As bror hadde søkt asyl i Norge. I rapporten uttrykte ambassaden at den hadde mottatt opplysninger som «er sterke indikasjoner på at søkeren [A] ikke har vært forfulgt av syriske myndigheter».
- (46) For det andre forelå en rapport fra grensekontrollen på Fornebu lufthavn som beskrev at A 16. juni 1996 fremla et pass fra Jordan i forbindelse med at han, ektefellen og to av barna reiste til Jordan.
- (47) I søknadene om statsborgerskap i mars 1997 ble det opplyst at familien var statsløse palestinere. Som vedlegg til søknaden fulgte en oversikt over reiser utenfor Norge i perioden 1992 til 1996. Det ble ikke opplyst om reisen til Jordan i 1996, som varte i omkring to måneder.
- (48) Søknadene om norsk statsborgerskap ble innvilget i juni 1997.

- (49) Selv om dokumentene forelå, synes det som verken rapporten fra ambassaden i Syria eller opplysningene om reisen til Jordan med jordansk pass inngikk i grunnlaget for de vurderingene som UDI foretok da vedtakene om innvilgelse ble truffet.
- (50) I forhåndsvarselet om tilbakekall i 2012 viste UDI til opplysningene fra ambassaden i Jordan. Man viste også til rapporten fra grensekontrollen på Fornebu i 1996 og ga uttrykk for at denne styrket opplysningene om at familien hele tiden har vært jordanske borgere.
- (51) I tilsvaret til forhåndsvarselet ble det fremholdt at familien ikke hadde vært kjent med at de var jordanske statsborgere. Det ble også bestridt at A hadde fremvist et jordansk pass på Fornebu i 1996. Forklaringen fra A og B om at de verken da de søkte beskyttelse i Norge, eller ved søknaden om norsk statsborgerskap, var kjent med at mannen var jordansk statsborger, ble fastholdt helt frem til behandlingen i tingretten i 2023.
- (52) Slik jeg har redegjort for, ble de opprinnelige vedtakene om tilbakekall av ektefellenes statsborgerskap fattet av UDI 4. juli 2016. De siste vedtakene i sakene er UNES beslutninger 30. august 2023, der begjæringer om omgjøring av tilbakekallene ikke ble tatt til følge. På det tidspunktet var ektefellene innvilget oppholdstillatelse i Norge, og tidligere vedtak om utvisning var trukket tilbake.
- (53) For A er det i vedtaket om tilbakekall av statsborgerskapet vist til at han tilbakeholdt informasjon om sitt jordanske statsborgerskap både da han søkte om asyl i 1990, og da han søkte om statsborgerskap i 1997.
- (54) B fikk jordansk statsborgerskap først i 1999, det vil si etter at hun var blitt norsk statsborger. Vedtaket om tilbakekall bygger imidlertid på at hun ved søknaden om norsk statsborgerskap opplyste at alle i familien var statsløse til tross for at hun visste at ektefellen på dette tidspunktet var jordansk statsborger.
- (55) I sin dom har lagmannsretten som utgangspunkt for vurderingen av forholdsmessigheten gitt en beskrivelse av hvordan A og B opptrådte fra de kom til Norge og frem til de endelige vedtakene i saken. Når det gjelder de faktiske forholdene, skal Høyesterett bygge på lagmannsrettens bevisvurdering. Jeg kommer tilbake til min vurdering av forholdsmessigheten.
- (56) Lagmannsretten uttaler blant annet:

«På bakgrunn av bevisførselen i saken finner lagmannsretten det sannsynliggjort at A var kjent med sitt jordanske statsborgerskap da han søkte asyl i desember 1990, og at han derfor allerede på dette tidspunktet bevisst ga uriktige opplysninger om sin identitet. ...

I vurderingen av alvorligheten har lagmannsretten tatt utgangspunkt i at ektefellene AB ved flere anledninger – og over lang tid – har oppgitt og fastholdt uriktige opplysninger om sin identitet til norske myndigheter. Dette ved å hevde at de er statsløse palestinere, og ved å tilbakeholde opplysning om jordanske statsborgerskap, familiens tilknytning til Jordan samt om foretatte reiser dit. De har således bevisst utnyttet asylinstituttet for å etablere seg i Norge og deres oppholdstillatelser og norske statsborgerskap er innvilget på uriktige premisser. Videre har ektefellene gjennom

flere år motarbeidet avklaringen av egen identitet ved å fastholde at de er statsløse palestinere, hvilket etter forarbeidene er skjerpene. ...

Sakens alvor forsterkes av at B skaffet seg jordansk statsborgerskap i 1999 etter at familien var blitt innvilget norsk statsborgerskap, samt av at begge ektefellene senere har fått utstedt nye dokumenter som jordanske borgere i form av pass og ID-kort. De har også innehatt syriske reisedokumenter for statsløse palestinere. Alle dokumentene er utstedt på samme navn, fødselsdato og fødested som ektefellene er registrert med i Norge, bortsett fra Bs syriske reisedokument som er utstedt med hennes opprinnelige etternavn, BB. Ved å ha fått utstedt reisedokumenter som henholdsvis norske borgere, som jordanske borgere og som statsløse palestinere fra Syria, må ektefellene etter lagmannsrettens syn anses å ha operert med flere identiteter, noe som i henhold til forarbeidene er klart skjerpene. Dette gjelder selv om disse identitetene ikke er brukt som grunnlag for å begå alvorlig kriminalitet eller til å leve et slikt 'dobbeltiliv' som uttalelsene i forarbeidene særlig sikter til. Retten vil peke på at bruken av de ulike identitetene har medført at A og B har fått flyktningstatus som statsløse palestinere og velferdsgoder i Norge, og samtidig nytt godt av fordeler som jordanske borgere. De uriktige opplysningene har videre ført til at deres tre barn har fått asyl og norsk statsborgerskap på uriktig grunnlag.»

Særlig om saksbehandlingstiden

- (57) Forhåndsvarselet om tilbakekall ble gitt i oktober 2012. UDIs vedtak forelå først 4. juli 2016. Dette var tre og et halvt år etter at ektefellene AB hadde inngitt sine tilleggsmerknader til forhåndsvarselet. Det er ikke gitt noen forklaring på den lange saksbehandlingstiden. UNE har i sine vedtak 31. mai 2021 lagt til grunn at den skyldes forhold på forvaltningens side, og også lagmannsretten bygger på dette.
- (58) Etter UDIs vedtak i 2016 kom en ny lang periode med stillstand i saken. Dette skyldtes departementets generelle instruks i forbindelse med behandlingen av endringer i lovreglene om tilbakekall av statsborgerskap.
- (59) Også fra UDIs nye vedtak i 2020 er det gått lang tid. Det har imidlertid ikke vært lange perioder med fullstendig stillstand. Slik jeg har redegjort for, ble det både før og under behandlingen i Oslo tingrett innhentet ytterligere rapporter og fattet nye vedtak.

Tilknytningen til Norge

- (60) Lagmannsretten har funnet det klart at ektefellene AB har en «sterk tilknytning til Norge». Retten viser til at deres tre barn og ti barnebarn er norske statsborgere. Videre fremheves den lange botiden. De hadde i 2023, da UNEs siste beslutning i saken ble fattet, bodd i Norge i 33 år. De hadde hatt norsk statsborgerskap i nesten 20 år da vedtakene om tilbakekall ble truffet.
- (61) Om tilknytningen og integreringen for øvrig har lagmannsretten sitert en ubestridt beskrivelse fra UNEs vedtak i 2021, som jeg også gjengir her:

«Når det gjelder klagernes tilknytning og integrering i Norge foreligger det ikke så mange opplysninger om klagernes utdanning, nettverk, eller arbeid. Noen opplysninger har klagerne gitt i forskjellige søknader til utlendingsforvaltningen hvor

de opplyser om utenlandsopphold og kurs med mer de har tatt i Norge. Begge klagerne gikk på norskkurs og jobbsøkerkurs tidlig på 1990-tallet. A skal ha hatt et enmannsforetak med import. A har videre fremlagt noen dikt han har skrevet og publisert i lokalavisen. Klagerne hadde ikke inntekt i 1992, men opplyste i 1994 at de arbeidet og var selvforsørgete. Ifølge fremlagt legeattest har A vært uføretrygdet siden 2000. Ifølge opplysninger UNE har tilgang til som er tilbake til 01.01.2009 har B hatt uførestønad og/eller arbeidsavklaringspenger fra da, og siden 2013 mottatt uførepensjon.»

- (62) Når det gjelder ektefellenes tilknytning til sine hjemområder, har lagmannsretten sitert og bygd på tingrettens beskrivelse:

«Retten antar at saksøkerne også har en relativt sterk tilknytning til både Syria og Jordan gjennom språk og kultur, herunder at de er jordanske statsborgere, har jordanske pass, og har vært regelmessig på besøk både til Syria og Jordan. Dette er ubestridt. Til tross for lang botid, viser retten til at saksøkerne har behov for tolk og at de flyttet til Norge i voksen alder.»

Er tilbakekallene uforholdsmessige?

- (63) Som fremhevet i HR-2025-260-A avsnitt 51, skal det ved forholdsmessighetsvurderingen tas utgangspunkt i hvor alvorlig det var å gi uriktige opplysninger. I denne saken er det etter mitt syn tale om svært alvorlige forhold.
- (64) Fra ektefellene kom til Norge, har de gitt uriktige opplysninger om nasjonalitet. Forklaringene er fastholdt gjennom lang tid, også etter at de hadde mottatt varsel om tilbakekall. Ved dette har de aktivt motarbeidet avklaringen av egen identitet.
- (65) Alvoret forsterkes vesentlig av at de i tillegg til å være norske statsborgere også har opptrådt med sine jordanske statsborgerskap. Slik lagmannsretten fremhever, har de fått flyktningsstatus og mottatt velferdsgoder i Norge og samtidig nytt godt av fordeler som jordanske borgere. Jeg viser til det jeg har sitert fra lagmannsrettens dom. Jeg slutter meg her fullt ut til lagmannsrettens vurderinger.
- (66) Førstvoterende i HR-2025-260-A har i avsnitt 34 og 35 beskrevet de grunnleggende elementene ved et norsk statsborgerskap. Slik jeg ser det, har ektefellene AB, ved å skjule realiteten og benytte seg av to statsborgerskap, opptrådt i strid med den samfunnskontrakten mellom stat og borger som det norske statsborgerskapet bygger på.
- (67) Som lagmannsretten bygger jeg på at ektefellene AB har en sterk tilknytning til Norge. Det sentrale her er den meget lange tiden de har bodd her – det meste av den som norske statsborgere. Ut fra denne kan det isolert sett ikke legges stor vekt på at de, ut fra det lagmannsretten har beskrevet, ikke fremstår som fullt ut integrert i det norske samfunnet.
- (68) Mitt utgangspunkt er likevel at det her foreligger så alvorlige forhold at tilbakekall av statsborgerskapet ikke vil være uforholdsmessig. Det gjelder i alle fall når de til tross for tilbakekallet fortsatt har oppholdstillatelse i Norge og således ikke må forlate landet.

- (69) At det utvilsomt også kan foreligge tilfeller der forholdene er enda mer alvorlige, for eksempel ved bruk av ulike navn og bruk av ulike identiteter knyttet til kriminell virksomhet, endrer ikke mitt syn på utgangspunktet.
- (70) Det som gjør denne saken særegen, er utlendingsmyndighetenes saksbehandling.
- (71) Lagmannsrettens flertall har for det første lagt vekt på at UDI allerede ved innvilgelsen av det norske statsborgerskapet i 1997 hadde mottatt informasjon om at ektefellene AB hadde gitt uriktige opplysninger i forbindelse med asylsøknaden, og at A var innehaver av et jordansk pass. For min del er jeg i tvil om hvilken vekt som bør legges på dette. Det avgjørende grunnlaget for at søknadene om statsborgerskap ble innvilget, er opplysningene ektefellene ga, og som de visste var uriktige. Når de innvendingene som kan reises mot myndighetenes saksbehandling forut for innvilgelsen, sammenholdes med den senere behandlingen av tilbakekallssaken, kan det likevel reises spørsmål om myndighetene samlet har opptrådt slik det bør kreves for et så inngripende vedtak som det er tale om her.
- (72) Saksbehandlingstiden er i dette tilfellet så lang at den etter mitt syn må få stor betydning ved forholdsmessighetsvurderingen. Det gjelder særlig den lange tiden som gikk fra forhåndsvarselet om tilbakekall til UDIs første vedtak. Det meste av tidsforløpet på omkring tre og et halvt år må anses som ren liggetid. Ved varselet ble det etablert en usikkerhet som utvilsomt har vært en stor belastning for ektefellene. Det gjelder selv om de kan bebreides for å ha gitt uriktige opplysninger, og selv om også denne perioden tas i betraktning som en del av deres samlede oppholdstid i Norge og tid som norske statsborgere.
- (73) Den videre saksbehandlingstiden fremstår ikke på samme måte som ugrunnet. Berostillelsen som følge av lovprosessen gjaldt arbeid med endringer som var egnet til å virke til ektefellenes gunst. Den videre saksbehandlingen var knyttet til ytterligere utredninger og vedtak som i stor grad må sees som en følge av at ektefellene fastholdt sine uriktige forklaringer.
- (74) Det må likevel få betydning at den samlede saksbehandlingstiden er svært lang. Det gikk nærmere elleve år fra forhåndsvarselet i 2012 til de endelige vedtakene i 2023. I hele denne tiden levde ektefellene med frykt for tilbakekall av statsborgerskapet og utvisning fra Norge. Vedtakene om utvisning ble først omgjort i 2023.
- (75) Samlet er jeg, som lagmannsrettens flertall, kommet til at tilbakekall av statsborgerskap her vil være et uforholdsmessig inngrep. Ut fra alvoret i de forholdene som har begrunnet tilbakekallene, er det likevel etter mitt syn tale om et grensetilfelle.
- (76) Etter dette er vedtakene ugyldige, og anken over lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 1, må forkastes.

Kravet om fastsettelsesdom for brudd på EMK artikkel 8

- (77) I denne sammenheng viser jeg til drøftelsen i HR-2025-260-A avsnitt 75 til 82.
- (78) Jeg kan heller ikke i saken her se at det er grunnlag for å konstatere brudd på EMK artikkel 8. Vedtakene om tilbakekall er brakt inn for rettslig overprøving, og

resultatet av overprøvingen er at vedtakene er kjent ugyldige og dermed uten virkning. Selv om saksbehandlingstiden har vært lang, har vedtakene ikke vært til hinder for at ektefellene hele tiden faktisk har kunnet oppholde seg i Norge. Belastningen knyttet til usikkerhet for fremtiden kan ikke i seg selv gi grunnlag for å konstatere konvensjonsbrudd.

Konklusjon og sakskostnader

- (79) Slik jeg har redegjort for, er jeg enig med lagmannsretten i at vedtakene om tilbakekall er ugyldige. Anken over lagmannsrettens domsslutning punkt 1 må dermed forkastes.
- (80) Lagmannsrettens domsslutning punkt 2 er ikke påanket.
- (81) Punkt 3 i lagmannsrettens domsslutning gjelder brudd på EMK artikkel 8. Som det fremgår av min drøftelse, er jeg kommet til at staten må frifinnes på dette punktet.
- (82) Anken er forkastet for så vidt gjelder spørsmålet om tilbakekallet var gyldig, og det er her tyngdepunktet i saken ligger. Ankemotpartene har derfor i det vesentlige fått medhold, jf. tvisteloven § 20-2 andre ledd, selv om staten frifinnes for kravet om fastsettelsesdom for brudd på EMK. De har da krav på å få erstattet sine sakskostnader for Høyesterett.
- (83) A og B har fremsatt krav om 476 400 kroner i sakskostnader for Høyesterett, som med tillegg av merverdiavgift utgjør 595 500 kroner. Grunnlaget for kravet er til sammen 148 timer til 3 000 kroner per time og 12 timer til 2 700 kroner per time. Saken er behandlet i sammenheng med HR-2025-260-A. De generelle rettslige spørsmålene er i stor utstrekning behandlet i den saken.
- (84) Etter mitt syn er det samlede tidsforbruket også i saken her noe høyere enn nødvendig. Selv om timesatsen ikke er svært høy, må kravet da reduseres noe, jf. tvisteloven § 20-5. Nødvendige sakskostnader settes til 400 000 kroner med tillegg av merverdiavgift, til sammen 500 000 kroner.
- (85) Det er ikke grunn til å endre sakskostnadene for tingretten og lagmannsretten, jf. lagmannsrettens domsslutning punkt 4 og 5.
- (86) Jeg stemmer for denne

D O M :

- 1. Staten ved Utlendingsnemnda frifinnes for kravet om fastsettelsesdom for brudd på Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 8.
- 2. For øvrig forkastes anken.
- 3. I sakskostnader for Høyesterett betaler staten ved Utlendingsnemnda til A og B i fellesskap 500 000 – femhundretusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen.

- (87) Dommer **Sæther:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (88) Dommer **Sivertsen:** Likeså.
- (89) Dommer **Stenvik:** Likeså.
- (90) Dommer **Indreberg:** Likeså.
- (91) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Staten ved Utlendingsnemnda frifinnes for kravet om fastsettelsesdom for brudd på Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 8.
2. For øvrig forkastes anken.
3. I sakskostnader for Høyesterett betaler staten ved Utlendingsnemnda til A og B i fellesskap 500 000 – femhundretusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen.

Dokumentet er i samsvar med originalen:
Kjetil Aasen